

KRÖNIKA

Manifestation på Medborgarplatsen mot vinster i välfärden

FOTO: JANERIK HENRIKSSON/TT

50 år sen för parollen om ökad jämlikhet

Det Socialdemokratiska partiet hade en knapp miljon medlemmar i slutet av 1960-talet. Den stora parollen i 1970 års val var "Ökad jämlikhet". Vid partikongressen året innan sade Olof Palme: "Jag har flera gånger sagt att jämlikheten inte är ett tillstånd, utan en färdriktning för politiken. Men färdriktningen är viktig. Den skall vi hålla fast vid." Han citerade den engelske socialisten Richard Henry Tawneys ord att "det som betyder något för ett samhälles friskhet är det mål som dess ansikte är vänt mot". Och han konstaterade: "Den svenska socialdemokratiens ansikte skall vara vänt mot en framtid präglad av jämlikhet och fri gemenskap mellan människor."

Den stora jämlikhetsparollen kom till efter en intern utredning inom partiet under Alva Myrdals ledning. Saken debatterades på kongresser och diskussioner fördes i ett otal studiecirkel runt om i landet. Ingen kunde då förutspå att vi 50 år senare skulle ha ett visionslöst socialdemokratiskt parti vid regeringsmakten, en administratör av fortsatt marknadsliberal politik.

Den som vill kan förstås lägga skulden på väljarna. Men i ärlighetens namn så beror väl minskat väljarunderlag och minskat antal medlemmar även på den förda politiken så som det har varit under lång tid.

När allt färre människor inte engagerar sig i politiska partier och fackföreningar ökar förstås tuppkammen hos den ekonomiska eliten i samhället.

Det saknas framför allt en bred kritisk diskussion och studier av kapitalismens utveckling. För ungefär 50 år sedan kom det första numret av "Häftet för kritiska studier". Den var radikal och både samhälls- och veten-

Marknaden anses vara lösningen på allt. Den gör aldrig fel. Vinstkravet är målet för all verksamhet. Vi vet vad det betyder i praktiken. Att gamla honnorsord som solidaritet, människovärde och medmännisklighet får stå i skuggan för konkurrens och effektivitet.

skapskritisk. Nu har en grupp före detta redaktionsmedlemmar gått samman och publicerat en jubileumsskrift utgiven på Dialogos förlag med titeln "Politik och marknad". Tanken är också att samtliga "Häften för kritiska studier" ska digitaliseras.

Boken innehåller tio kritiska artiklar som riktar udden mot både dagens samhälle och den sorts vetenskap som gör att vi inte kan tänka oss något annat ekonomiskt system än den allenarådande marknadsliberalismen. Tio mycket kunniga akademiska experter, flera är professorer och nationalekonomer, tar till orda om bland annat hur begrepp som imperialism/kolonialism byttes ut mot globalisering.

Här finns mycket läsvärda analyser av nyliberalism, den urspårade feminismen till ekonomisk politik, nationalekonomi och inte minst varför socialdemokratin i hela Europa går kräftgång. Det enkla svaret är förstås att det forna arbetarpartiet sedan länge hamnat i klorna på det nyliberala tänkandet vilket har gjort att den gemensamma välfärden privatiserats och att ojämlikheten sedan dess konstant ökat.

Enligt Magnus Ryner, professor i internationell ekonomisk politik, var inte Sverige tvingad till att ge upp sin självständiga ekonomiska politik som ledde fram till det nyliberala regimskiftet på 1990-talet.

Marknaden anses vara lösningen på allt. Den gör aldrig fel. Vinstkravet är målet för

all verksamhet. Vi vet vad det betyder i praktiken. Att gamla honnorsord som solidaritet, människovärde och medmännisklighet får stå i skuggan för konkurrens och effektivitet. Det demokratiska inflytandet minskar i all verksamhet som utsätts för marknadsprinciper.

Nationalekonomen Jan Otto Andersson menar att dagens världsläge påminner om tiden före första världskriget eller 1930-talet. Vi ser tecknen överallt. Andersson hävdar att det inte går att "förena globalisering med både demokrati och nationalstat. Den riktar också udden mot arbetare i många låglöneländer. Länderna där arbetstagare utsätts för hot och våld har blivit fler. Det visar en ny rapport från världsfacket ITUC. Mellanöstern och Nordafrika räknas som de farligaste regionerna för arbetare.

"Politik och marknad" är verkligen läsvärd facklitteratur. Här har vi en grupp samhällskritiska personer med stora kunskaper i många ämnen. De får inte komma till tals i någon nämnvärd utsträckning när medierna rapporterar och debatterar samtiden. Då får vi i stället nöja oss med journalister som intervjuar journalister för att vi ska fatta vad politikerna säger. De som står för expertisen är nationalekonomer som förordar fortsatt marknadsliberalism. Så består också dess herravälde.

Ulf Lundén

ulf.lunden@mittmedia.se